

Arbetsmarknadsdepartementet

En bättre arbetsmiljö genom effektivare sanktioner (SOU 2011:57)

Genom remiss den 20 juli 2011 (A2011/2999/ARM) har ILO-kommittén anmodats att yttra sig över utredningen En bättre arbetsmiljö genom effektivare sanktioner (SOU 2011:57). Utredningen innehåller förslag till ändringar i lagar och förordningar på arbetsmiljö- och arbetstidsområdet. Syftet med ändringarna är att förenkla och förtydliga utformningen av reglerna så att det klart framgår vilken eller vilka sanktioner som är knutna till en viss bestämmelse.

Förslagets förhållande till ILO-konventioner

I utredningen görs bedömningen att förslagen inte medför några konsekvenser för Sveriges åtaganden gentemot ILO. I promemorian görs en genomgång och analys av förslagets förhållande till Sveriges åtagande enligt ratificerade ILO-konventioner.

Nedan följer en redogörelse av de förslag som berör ILO-konventioner ratificerade av Sverige.

Förslag att ersätta straffsanktionen för överträdelser av minderårigas arbetstid och förande av register vid läkarundersökning med en sanktionsavgift

Utredningen föreslår att straffsanktionen för överträdelser av föreskrifter om minderårigas arbetstid och förande av register vid läkarundersökningar tas bort och ersätts med en sanktionsavgift (utfärdade med stöd av 5 kap. 4 och 5 §§ arbetsmiljölagen (1977:1160)).

ILO:s konvention (nr 138)

ILO:s konvention (nr 138) om minimiålder för tillträde till arbete ratificerades av Sverige 1990 (prop. 1974:6 och 1989/90:60) innehåller bestämmelser om bl.a. sanktioner. Bestämmelsen innebär inte att en överträdelse måste vara kriminaliserad.

ILO-kommittén instämmer i utredningens bedömning att förslaget är förenligt med ILO:s konvention (nr 138).

Förslag att ta bort straffsanktionen för överträdelser av krav på att föra förteckningar över maskiner m.m.

Utredningen föreslår att straffsanktionen för överträdelser av föreskrifter med krav på att arbetsgivare för förteckningar över maskiner och teknisk utrustning eller farliga ämnen som används i verksamheten (utfärdade med stöd av 4 kap 3 § 1 st.) tas bort. Möjlighet att meddela sanktionsavgift finns redan och anses vara ett lämpligt alternativ till straffavgift.

ILO:s konvention (nr 170)

ILO:s konvention (nr 170) om säkerhet vid användning av kemiska produkter i arbetslivet ratificerades av Sverige 1992 (prop. 1991/92:98) innehåller ett krav på att arbetsgivare ska föra förteckning över farliga kemiska produkter som används på arbetsplatsen. Konventionen innehåller inte något krav på att medlemsstater inför lämpliga påföljder för överträdelser av bestämmelserna.

ILO-kommittén instämmer i utredningens bedömning att förslaget är förenligt med ILO:s konvention (nr 170).

Förslag att ta bort straffsanktionen för överträdelser av krav på att föra ett s.k. expositionsregister

Utredningen föreslår att straffsanktionen för överträdelser av föreskrifter med krav på att arbetsgivare ska föra ett s.k. expositionsregister, ett register över arbetstagare som utsätts för exposition som kan medföra ohälsa tas bort (utfärdade med stöd av 4 kap. 3 § första stycket 2 arbetsmiljölagen). Möjlighet att meddela sanktionsavgift finns redan och anses vara ett lämpligt alternativ till straffavgift.

ILO:s konvention (nr 139), (nr 148), (nr 162) och (nr 170)

ILO:s konvention (nr 139) om förebyggande och kontroll av yrkesrisker förorsakade av cancerframkallande ämnen och agenser som ratificerades av Sverige 1975 (prop. 1975:63) och ILO:s konvention (nr 148) om skydd för arbetstagare mot yrkesrisker i arbetsmiljön som orsakas av luftföroreningar, buller och vibrationer som ratificerades av Sverige 1978 (prop. 1977/78:134) innehåller regler om att skydda arbetstagare mot exponering av farliga ämnen m.m. Ingen av dessa två konventioner innehåller något uttryckligt krav när det gäller förande av expositionsregister.

ILO:s konvention (nr 162) om säkerhet vid användning av asbest som ratificerades av Sverige 1987 (prop. 1986/87:125) innehåller regler om att föra register över arbetstagarnas exponering för asbest. Konven-

tionen innehåller inte något krav på att medlemsstater inför lämpliga påföljder för överträdelser av bestämmelserna.

I ILO:s konvention nr (170) finns det ett krav på att arbetsgivare ska övervaka och registrera arbetstagares exposition för farliga kemiska produkter. Konventionen innehåller inte något krav på att medlemsstater inför lämpliga påföljder för överträdelser av bestämmelserna.

ILO-kommittén instämmer i utredningens bedömning att förslaget är förenligt med ILO-konventionerna (nr 139), (nr 148), (nr 162) och (nr 170).

Förslag att ta bort straffsanktionen för överträdelse av skyldighet att ordna läkarundersökning av anställda

Utredningen föreslår att överträdelser av föreskrifter som gäller skyldighet för arbetsgivaren att ordna läkarundersökning av de anställda om ett visst slag av arbete innebär risk för ohälsa eller olycksfall (som utfärdats med stöd av 4 kap 5 § arbetsmiljölagen) tas bort. Möjlighet att meddela sanktionsavgift finns redan och anses vara ett lämpligt alternativ till straffavgift.

ILO:s konventioner nr (139), (nr 148) och (nr 162)

I ILO:s konvention (nr 139) finns bestämmelser om läkarundersökningar m.m. Konventionen innehåller inte något krav på att medlemsländerna ska fastställa lämpliga påföljder för överträdelser av nationell lagstiftning som antagits enligt direktivet.

I ILO:s konvention (nr 148) finns också bestämmelser om bl.a. läkarundersökningar. Det ställs också krav på att medlemsstaterna vidtar sådana åtgärder som kan vara erforderliga för att föreskrifterna i konventionen ska följas, däri inbegripet införandet av lämpliga straffbestämmelser.

ILO:s konvention (nr 162) innehåller bestämmelser om läkarundersökningar. Konventionen innehåller inte något krav på att medlemsstaterna inför lämpliga påföljder för överträdelser av bestämmelserna.

ILO-kommittén instämmer i utredningens bedömning att förslaget är förenligt med ILO-konventionerna (nr 139), (nr 148) och (nr 162).

ILO:s konvention (nr 81)

ILO:s konvention (nr 81) angående arbetsinspektion inom industri och handel som ratificerades av Sverige 1949 (prop. 1948:139 och 1949:162) och (nr 179) om yrkesinspektion inom jordbruks- och skogsbruksindustrin som ratificerades av Sverige 1970 (prop. 1970:21) ställer krav på att lämpliga

straffbestämmelser respektive påföljder meddelas för överträdelser av regler, vilkas efterlevnad inspektör ska övervaka.

ILO:s konvention (nr 155)

ILO:s konvention (nr 155) om arbetarskydd och arbetsmiljö ratificerades av Sverige 1982 (prop. 1981/82:166). Konventionen anger att tillsynen över tillämpningen av lagar och föreskrifter beträffande arbetarskydd och arbetsmiljö ska säkerställas genom ett tillfredsställande och lämpligt inspektionssystem. Tillsynssystemet ska innefatta lämpliga sanktioner vid överträdelser av lagar och föreskrifter.

ILO:s konvention (nr 187)

I ILO:s konvention (nr 187) om ett ramverk för att främja arbetsmiljö anges att i det nationella systemet för arbetsmiljö ska bl.a. ingå ett system som garanterar att nationella lagar och förordningar efterlevs, bl.a. inspektionssystem. Det ska också ingå ett system för insamling och analys av data om arbetsolyckor och arbetssjukdomar, med beaktande av relevanta ILO-instrument och bestämmelser om samordning av berörda system för försäkring eller social trygghet som omfattar arbetsolyckor och arbetssjukdomar.

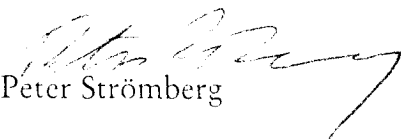
ILO-kommittén anser att de berörda förslagen i utredningen inte heller står i strid med konventionerna (nr 81), (nr 155) och (nr 187).

ILO-kommitténs slutsats

ILO-kommittén välkomnar att det i utredningen görs en genomgång och analys av förslagen i förhållande till Sveriges internationella åtaganden enligt ratificerade ILO-konventioner.

ILO-kommittén gör bedömningen att berörda förslag i utredningen inte står i strid med Sveriges åtaganden enligt någon ILO-konvention ratificerad av Sverige.

I beslutet i detta ärende har deltagit undertecknad ordförande och ledamöterna Hult, Kovar, Beckman, Nygren och Thapper samt ersättarna Eriksson och Jonsson. Närvarande har varit ersättarna Skäringer och Grahl, adjungerade Daleng samt sekreteraren Hiljemark och undertecknad sekreterare.

Peter Strömberg

Åsa Hågbäck